

Työ ja turva -osasto/SN/lv

12.8.2024

SAK 15852 / 2024

Sosiaali- ja terveysministeriö
silja.dahlgren@gov.fi
kirjaamo.stm@gov.fi

VN/13702/2024

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansaneläkelain muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansaneläkelain muuttamisesta.

Esityksen tausta

Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa kansaneläkkeeseen soveltuvat Euroopan unionin sosiaaliturva-asetuksen vähimmäisetuutta koskevat määräykset. Esityksessä ehdotetaan kansaneläkelakia muutettavaksi vastaamaan sosiaaliturva-asetusta. Kansaneläkettä ei maksettaisi toisissa Euroopan unionin sosiaaliturva-asetusta soveltavissa maissa asuville henkilöille. Suomessa asuvien kansaneläkkeet laskettaisiin sosiaaliturva-asetuksen vähimmäisetuutta koskevien määräysten edellyttämällä tavalla.

Jos kansaneläkkeen saaja asuu lain voimaantullessa Euroopan unionin sosiaaliturva-asetusta soveltavassa maassa, kansaneläkkeen maksu keskeytettäisiin lain voimaantullessa. Eläkettä voitaisiin edelleen maksaa tilapäisen ulkomailta oleskelun aikana. Lisäksi kansaneläkelain toimeenpanosäännöksiä muutettaisiin siten, että kansaneläkelain mukaisten etuuksien maksu keskeytettäisiin ulkomaille muuttoa seuraavan kuukauden alusta.

Esityksen tavoitteet

Esityksellä tavoitellaan 38 miljoonan euron valtiontalouden säästöjä vuodesta 2025 alkaen. Esitetyillä muutoksilla vahvistettaisiin kansaneläkejärjestelmän tarkoitusta turvata Suomessa asuvan henkilön toimeentuloa silloin, kun henkilön työeläke lyhyen työuran tai matalan ansiotason vuoksi on jäänyt vähäiseksi tai oikeutta työeläkkeeseen ei ole. Esityksen tavoitteena on muuttaa kansaneläkelakia vastaamaan Suomea velvoittavaa sosiaaliturva-asetusta ja sen tulkinnan muutosta.

SAK:n lausunto

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry suhtautuu esitysluonnokseen kriittisesti seuraavin perustein:

- 1) Käsitteemme mukaan on tulkinnan varaista, onko ehdotettu muutos sellainen, joka mahdollistaisi kansaneläkelain EU-asetuksen mukaisen luokittelun muuttamisen.
- 2) Esityksessä ei ole riittävästi arvioitu muutoksen vaikutuksia muutosta koskevien henkilöiden toimeentuloedellytyksiin ja käyttäytymiseen. Esitys voi johtaa siihen, että ulkomailta palataan palveluiden ja sosiaaliturvan pariin Suomeen ja taloudelliset vaikutukset ovatkin negatiiviset sen lisäksi mitä muuta haittaa esitys aiheuttaa.

Työ ja turva -osasto

- 3) Etuuden katkaiseminen henkilöiltä, joille ko. etuutta on jo maksussa, aiheuttaa taloudellisia ja muitakin vaikeuksia. Sosiaaliturvan tulee SAK:n mielestä olla ennustettavaa ja muutosten sellaisia, että niihin olisi tosiasiallisesti aikaa varautua. Esityksen mukaan muutos tulisi voimaan jo vuoden 2025 alusta, eli muutos tapahtuisi todella nopeasti. Vähintäänkin tarvitaan pitempi siirtymäaika, jotta etuudensaajilla olisi parempi mahdollisuus varautua uuteen tilanteeseen ja myös toimeenpanolle tulisi riittävästi aikaa.
- 4) SAK kiinnittää huomiota myös mm. ulkomaille muuttaneiden terveydentilaa koskeviin kysymyksiin. Ulkomaille muuttamisessa yksi tärkeä peruste on saattanut olla krooninen sairaus, johon ilmastonvaihdos vaikuttaa suotuisasti. Mikäli Suomesta maksettu toimeentulolle välttämätön etuus menetetään, henkilö saattaa harkita takaisinmuuttoa Suomeen, jolloin myös terveystalvelujen tarjonnan tarve Suomessa kasvaisi.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry